

ΠΑΙΔΕΙΑ – ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

ΟΡΙΣΜΟΙ

ΠΑΙΔΕΙΑ: Προέρχεται επυμολογικά από το αρχαίο ρήμα «παιδεύω» , που σημαίνει διδάσκω, μορφώνω και παρέχω μια επαρκή αγωγή στα παιδία, τόσο σε ηθικό ,όσο και σε γνωστικό επίπεδο. Η παιδεία περιλαμβάνει την εκπαίδευση, την καλλιτεχνική μόρφωση , τη μουσική κατάρτιση , την ηθική διάπλαση και φυσικά τη διαδικασία της αυτομόρφωσης.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: Η εκπαίδευση είναι η θεσμοθετημένη και κατοχυρωμένη παιδεία ,δηλαδή έχει ως βασικό στόχο την επιστημονική κατάρτιση του ανθρώπου , μέσω της παροχής γνώσεων , που πιστοποιούνται από την Πολιτεία. Η εν λόγω πιστοποίηση παρέχεται με την εξασφάλιση ορισμένων τίτλων σπουδών από τους κύριους φορείς ,που ασκούν την εκπαίδευση , όπως το σχολείο και το Πανεπιστήμιο.

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΕ «ΠΑΙΔΕΙΑ» ΚΑΙ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»

1.Ο μοναδικός φορέας της εκπαίδευσης είναι το σχολείο. Σε αντίθεση η παιδεία εμφυσείται από την οικογένεια , το σχολείο , την Πολιτεία, τα ΜΜΕ.

2.Η εκπαίδευση πραγματοποιείται σε συγκεκριμένα χρονικό πλαίσιο, ενώ η παιδεία μπορεί να καλλιεργείται εφ' όρου ζωής.

3. Η εκπαίδευση είναι συστηματική ενώ η παιδεία δεν είναι προγραμματισμένη και αφορά στην ηθική και πνευματική διεύρυνση των οριζόντων του ατόμου.

ΕΚΦΑΝΣΕΙΣ «ΠΑΙΔΕΙΑΣ»

ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ : Στόχος και βασική της επιδίωξη είναι η καλλιέργεια ανθρωπιστικών αξιών , όπως της ισότητας, της αλληλεγγύης , της ελευθερίας λόγου και έκφρασης και της δικαιοσύνης .Έχει ως επίκεντρο τον άνθρωπο και την αγάπη και το σεβασμό προς το συνάνθρωπο.

ΤΕΧΝΟΚΡΑΤΙΚΗ : Βασίζεται καθαρά στην εξειδίκευση, στην παροχή στοχευμένης και ενίστε στείρας γνώσης , που όμως θα εξασφαλίσει στον εκπαιδευόμενο μια καλή επαγγελματική αποκατάσταση και οικονομικές απολαβές. Επικεντρώνεται στη βαθμοθηρία και στην εξασφάλιση επαρκών τίτλων σπουδών, απαιτεί άριστα καταρτισμένους μαθητές , που αυτοσκοπός τους θα είναι η επαγγελματική και κοινωνική ανέλιξη και όχι η διάπλαση ηθικά εξευγενισμένων επαγγελματιών.

ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ «ΠΑΙΔΕΙΑΣ»

- ❖ Οικογένεια
- ❖ Σχολείο
- ❖ Κοινωνικός περίγυρος
- ❖ Πολιτεία- Κράτος
- ❖ Θρησκεία

❖ Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

ΣΗΜΑΣΙΑ «ΠΑΙΔΕΙΑΣ»

1. Στοχεύει στην **πνευματική καλλιέργεια** του ατόμου. Συγκεκριμένα , οξύνει την κριτική ικανότητα του ατόμου, την αντίληψη και τη λογική του .Παρέχει σφαιρικές γνώσεις , που διευρύνουν τους ορίζοντες, απαλλάσσουν από το δογματισμό, τις στερεοτυπικές αντιλήψεις και τις δεισιδαιμονίες. Το άτομο γίνεται πιο ανεκτικό στο διαφορετικό και έτσι καταπολεμάται σε μεγάλο βαθμό και ο ρατσισμός.

2. Διαπλάθει άτομα με καίρια **ηθική υπόσταση** .Προβάλλει ηθικά πρότυπα συμπεριφοράς και καλλιεργεί ανθρωπιστικά ιδεώδη και αξίες , που επιτρέπουν στο άτομο να διακρίνει το δίκαιο από το άδικο και του εμφυσά το αίσθημα της κοινωνικής δικαιοσύνης και της αλληλεγγύης προς το συνάνθρωπο. Επιπλέον, αίρει τον εγωκεντρισμό και οδηγεί το νέο στην αυτοκριτική και συνεπώς στην αυτοβελτίωση.

3. **Κοινωνικοποιεί** το άτομο, εφόσον του επιτρέπει να υιοθετεί συμπεριφορές , που εναρμονίζονται με τους κοινωνικούς κανόνες , που θεσπίζει η εκάστοτε κοινωνία. Διδάσκει τρόπους συμπεριφοράς , που το άτομο γίνεται πλήρως αποδεκτό και μπορεί να ενταχθεί σε ποικίλες κοινωνικές ομάδες.

4. **Πολιτικοποιεί** υγιώς το άτομο και διαπλάθει δημοκρατική συνείδηση. Ο άνθρωπος από νεαρή ηλικία μαθαίνει να καλλιεργεί την πολιτική του αντίληψη, να κατανοεί τους τρόπους λειτουργία της Πολιτείας , να συμμετάσχει ενεργά στις εκλογικές διαδικασίες και να έχει ισχυρό πολιτικό κριτήριο. Έτσι, αντιστέκεται σε οποιαδήποτε μορφή πολιτικής χειραγώγησης και προπαγάνδας και λαμβάνει μέρος ενεργά στα κοινά. Αντιστέκεται σθεναρά σε οποιαδήποτε μορφή κομματικοποίησης και πολιτικού-ιδεολογικού φανατισμού.

5. **Προετοιμάζει το νέο για την επαγγελματική του σταδιοδρομία** , εφόσον ενισχύει τις γνώσεις του , τις δεξιότητες και τα ταλέντα του. Η τεχνογνωσία ,που εμφυσά ,σε συνδυασμό με την διεύρυνση των προσωπικών ικανοτήτων κάθε ανθρώπου επιτρέπει έναν υπεύθυνο επαγγελματικό προσανατολισμό.

6. Η παιδεία είναι σε θέση **να εξοικειώσει το άτομο με τα πολιτισμικά επιτεύγματα** του έθνους του και να εντρυφήσει στην παράδοση, τις τέχνες και τα γράμματα. Συνεπώς ,ενισχύει την πολιτισμική ταυτότητα και τονώνει το πατριωτικό αίσθημα. Αυτό συνεπάγεται και την εξοικείωση και την αποδοχή ξένων πολιτισμικών παραδόσεων και τη γόνιμη αλληλεπίδραση με αυτές. Έτσι ,επιτυγχάνεται η διαπολιτισμική συνεργασία, προάγεται η ειρήνη και αίρονται οι προκαταλήψεις.

ΔΥΣΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

1. Ο **εξετασιοκεντρικός χαρακτήρας** , που λαμβάνει η εκπαίδευση , σε συνδυασμό με τη βαθμοθηρία και την τεχνοκρατία έχουν οδηγήσει στην άγονη λειτουργία του εκπαιδευτικού θεσμού. Ο μαθητής στοχεύει αποκλειστικά στην είσοδό του σε ένα ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, χωρίς να καλλιεργεί τις αρετές του ανθρωπισμού, της συνεργατικότητας, της αλληλεγγύης και της ευγενούς άμιλλας. Η γνώση που παρέχεται στηρίζεται κατά βάσει στη στείρα αποστήθιση , η οποία δεν οξύνει την κριτική ικανότητα και δημιουργεί μαθητές , που χρησιμοποιούν χρησιμοθηρικά τη γνώση, χωρίς να είναι πραγματικά καταρτισμένοι. Παράλληλα, συχνά ο εκπαιδευτικός λειτουργεί ως αυθεντία και δεν

επιτρέπει στο μαθητή να καλλιεργήσει πλήρως τις δεξιότητες του και αυτό οδηγεί στην απαξίωση των μαθημάτων και της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

2. Απουσία ενός ορθού επαγγελματικού προσανατολισμού. Το σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα δεν κατορθώνει επαρκώς να κατευθύνει επαγγελματικά το μαθητή και να επιλέξει μια επαγγελματική πορεία, που να ανταποκρίνεται στις ικανότητες και τις κλίσεις του. Αυτό υφίσταται, διότι το μάθημα επαγγελματικού προσανατολισμού δε διεξάγεται επιτυχώς και συνήθως δεν επιστρατεύεται ειδικά καταρτισμένο προσωπικό (ψυχολόγοι, κοινωνιολόγοι), με σκοπό την ουσιαστική καθοδήγηση του εκπαιδευόμενου. Σε όλη αυτή την ανεπάρκεια του σχολικού συστήματος να ανταποκριθεί στις ανάγκες προσανατολισμού των μαθητών, έρχονται να προστεθούν και στερεοτυπικές κοινωνικές αντιλήψεις, που συνδέουν το επαγγελματικό και κοινωνικό γόγητρο, με τη επιλογή υψηλόβαθμων σχολών. Αυτό συνεπάγεται την απόρριψη από την πλειοψηφία μαθητών σχολών, που πιθανόν να εναρμονίζονται με τα προσόντα τους. Συνεπώς, εντάσσονται στην αγορά εργασίας μαθητές, που δεν ικανοποιούνται με την επιλογή της επαγγελματικής τους καριέρας, δεν αποδίδουν επαρκώς και είναι δυστυχείς. Ταυτόχρονα, επέρχεται κορεσμός σε ορισμένα επαγγέλματα, που τυγχάνουν ιδιαίτερης αναγνώρισης και επιτείνεται το φαινόμενο της ανεργίας πτυχιούχων ατόμων.

3. Η κρατική μέριμνα είναι ελλιπής, όσον αφορά στην εκχώρηση κονδυλίων για την εξυγίανση της εκπαίδευσης. Οι υλικοτεχνικές υποδομές είναι ανεπαρκείς και δε διαθέτουν τον κατάλληλο εξοπλισμό και τα εποπτικά μέσα (βιβλία, τεχνολογικά μέσα, πίνακες, ράμπες αναπήρων, εργαστηριακό υλικό κτλ.) , ώστε να διεξαχθεί ορθά το μάθημα. Παράλληλα, η χρηματοδότηση είναι ανεπαρκής για να λειτουργήσει ικανοποιητικά η εκπαίδευση σε παραμεθόριες περιοχές, που συχνά δε διαθέτουν σχολικές εγκαταστάσεις, ικανοποιητικό αριθμό εκπαιδευτικών, πρόσβαση στο διαδίκτυο και την τεχνολογία. Με τον τρόπο αυτό , δεν εξυγιαίνεται το φαινόμενο του λειτουργικού και τεχνολογικού αναλφαβητισμού , που πλήττει μεγάλο μέρος της χώρας.

4. Στο πλαίσιο ενός πολυπολιτισμικού εκπαιδευτικού περιβάλλοντος, υπάρχει αδυναμία γόνιμης ένταξης των αλλοεθνών μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Οι αλλοεθνείς δεν αφομοιώνονται εύκολα, εξαιτίας της ανεπάρκειας δημιουργίας τάξεων ένταξης, που θα ενσωματώσουν ομαλά το αλλοεθνές στοιχείο , τόσο γλωσσικά όσο και πολιτισμικά. Με τον τρόπο αυτό ,θα μπορούσαν να αποτραπούν και φαινόμενα ενδοσχολικής βίας και ρατσισμού. Μάλιστα, η απουσία καταρτισμένου προσωπικού , όπως ψυχολόγων, εντείνει τα φαινόμενα σχολικού εκφοβισμού, που σχετίζονται - σε ένα μεγάλο βαθμό- με την ύπαρξη μεταναστών .

ΤΡΟΠΟΙ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΘΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

1. Χρηματική επένδυση της εκάστοτε κυβέρνησης στον τομέα της Παιδείας. Το υπουργείο Παιδείας οφείλει να εκχωρεί κονδύλια ,με στόχο τη βελτίωση λειτουργίας των υπαρχόντων υποδομών. Συγκεκριμένα, οφείλει να ενισχύει με εποπτικά –τεχνολογικά μέσα τις σχολικές εγκαταστάσεις, να δημιουργεί χώρους φιλαναγνωσίας (βιβλιοθήκες), να συντηρεί ή να οικοδομεί αθλητικούς χώρους εντός των σχολικών υποδομών. Παράλληλα , το Κράτος οφείλει να χρηματοδοτεί προσπάθειες για την οικοδόμηση σχολικών εγκαταστάσεων σε παραμεθόριες περιοχές και για την ενίσχυση των εν λόγω

περιοχών με διαδικτυακές υπηρεσίες, ώστε να μην αποκόπτονται ούτε από το κομμάτι της την τηλεκπαίδευσης.

2.Στόχος της εκπαίδευσης οφείλει να είναι **η ενδυνάμωση της διαδικασίας του σχολικού-επαγγελματικού προσανατολισμού**. Ειδικότερα, το μάθημα του ΣΕΠ, είναι θεμιτό να ενισχυθεί σε διδακτικές ώρες και να πραγματοποιείται από ειδικά καταρτισμένους επιστήμονες, που ασχολούνται με το κομμάτι της ψυχικής υγείας και της κοινωνιολογίας με οικονομικές προεκτάσεις. Συνάμα, το Κράτος οφείλει να ενδυναμώσει τις τεχνικές γνώσεις, ώστε οι εκπαιδευόμενοι να γίνονται πλήρως καταρτισμένοι και να μην υποβαθμίζεται ο θεσμός των τεχνολογικών ανώτατων ίδρυμάτων. Παρόλα αυτά όμως, οφείλει να ενσκήψει και στο κομμάτι της ανθρωπιστικής παιδείας, μέσω της έμφασης σε εκπονήσεις ομαδικών εργασιών και εθελοντικών δράσεων, που θα δημιουργήσουν μελλοντικά συνειδητοποιημένους και πολιτικοποιημένους πολίτες.

3.Επαναπροσδιορισμός των εκπαιδευτικών μεθόδων και γενικότερα εκσυγχρονισμός της διαδικασίας της εκπαίδευσης. Είναι επιτακτική ανάγκη, οι εκπαιδευτικοί να αξιολογούνται για την απόδοσή τους από εντεταλμένους ελεγκτικούς φορείς, ώστε να αποτρέπονται φαινόμενα κατάχρησης εξουσίας και αδιαφορίας απέναντι στην διεκπεραίωση των καθηκόντων τους. Ακόμη, οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να ανανεώνουν τα προσόντα τους μέσω της παρακολούθησης σεμιναρίων, που θα χορηγούνται από τον κρατικό φορέα. Σε αυτά τα σεμινάρια, οφείλει το Κράτος να περιλαμβάνει και τεχνολογικού περιεχομένου εμπλουτισμό γνώσεων, ώστε να προληφθεί ή έστω να συρρικνωθεί ο τεχνολογικός αναλφαβητισμός των εκπαιδευτικών. Έτσι, θα μπορέσουν να εισέλθουν και τα ηλεκτρονικά μέσα πιο ενεργά στην εκπαιδευτική διαδικασία.

4. Άρση της βαθμοθηρίας και του εξετασιοκεντρικού χαρακτήρα, που χαρακτηρίζει την εκπαίδευση. Με τον τρόπο αυτό, θα αποφευχθεί ο ανταγωνισμός των μαθητών, ο οποίος δημιουργεί μακροπρόθεσμα ηθικά ανάλγητους επαγγελματίες. Ακόμα, ο άγονος και στείρος τρόπος εκμάθησης της παρεχόμενης γνώσης οφείλει να αντικατασταθεί από πιο δια δραστικού τύπου διδασκαλία, που θα προωθεί την κριτική σκέψη και θα πολιτικοποιεί με έναν υγιή τρόπο.

5. Ουσιαστική αφομοίωση των αλλοεθνών μαθητών από την εντόπια εκπαιδευτική διαδικασία. Η υλοποίηση αυτού του σχεδίου μπορεί να συντελεστεί με τη δημιουργία τάξεων ένταξης των ξένων μαθητών, ώστε να προσαρμοστούν γλωσσικά και πολιτισμικά με τους εντοπίους. Μάλιστα, κρίνεται επιτακτική η ενίσχυση των σχολείων με ειδικούς ψυχολόγους, που θα βοηθήσουν στην ομαλότερη ένταξη των ξένων παιδιών. Επικουρικά, το μάθημα της ιστορίας θα μπορούσε να διδάσκεται πιο ορθά και να εμφυσά μια γόνιμη διαπολιτισμική συνύπαρξη και όχι να εμποτίζει τις ψυχές των παιδιών με μισαλλοδοξία, που απορρέει από προπαγανδιστικές πολιτικές του εκάστοτε Κράτους. Ο διαπολιτισμικός χαρακτήρας του σχολείου, θα ήταν θεμιτό να επιτευχθεί μέσω διαδικτυακής αλληλεπίδρασης με σχολικά περιβάλλοντα ξένων εθνών. Αυτό φυσικά συνεπάγεται τον λειτουργικό εξοπλισμό των σχολείων με τα κατάλληλα, τεχνολογικά μέσα. Μόνον έτσι θα επέλθει μια εκ βαθέων άρση της διαφορετικότητας.

Με τον όρο «Δια βίου μάθηση» αντιλαμβανόμαστε την παιδεία ενός ανθρώπου, η οποία έχει ως αφετηρία τη γέννησή του και ολοκληρώνεται με το θάνατο. Συνεπώς, η «Δια βίου μάθηση» δεν επικεντρώνεται μόνο στην θεσμοθετημένη εκπαίδευση, η οποία καταλαμβάνει ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα για να διεξαχθεί, αλλά επεκτείνεται καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου. Από την αρχαιότητα ακόμα, είχε εξυμνηθεί η αξία της «Δια βίου μάθησης» μέσα από μια πληθώρα φιλοσόφων και πνευματικών ανθρώπων, οι οποίοι προσπαθούσαν να μεταδώσουν το μήνυμα της διαρκούς πνευματικής αφύπνισης. Μια σωστή παιδεία, άλλωστε, δεν εστιάζει μόνο στην απόκτηση τυποποιημένης και ακαδημαϊκής γνώσης, αλλά στην διάπλαση μιας ευγενούς και ηθικής προσωπικότητας, που συνεχώς επιδιώκει την ατομική βελτίωση.

ΘΕΤΙΚΗ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ «ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ»

1.Η Δια βίου μάθηση, καταργεί όλους τους κανόνες, που θέλουν έναν άνθρωπο να περιορίζεται στη γνώση και την κατάρτιση , που έχει αποκομίσει στα νεανικά του χρόνια. Ανατρέπει ,δηλαδή, τα παρωχημένα στερεότυπα, που ταυτίζουν την ακαδημαϊκή πορεία ενός ανθρώπου , με τα μεταγενέστερα εφηβικά χρόνια. Άνθρωποι, που στερήθηκαν την εκπαίδευση για οποιονδήποτε λόγο (οικονομικές δυσχέρειες, που τους οδήγησαν σε εγκατάλειψη των σπουδών και στην πρόωρη εργασία, πόλεμοι κτλ.) δεν αποκλείονται από την εκπαίδευση και έχουν την ευκαιρία να αποκτήσουν και ένα ακαδημαϊκό πτυχίο. Η υλοποίηση μιας τέτοιας διαδικασίας καθίσταται περισσότερο εφικτή μέσω της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης , που ευνοεί το συνδυασμό της εργασίας και της πραγματοποίησης σπουδών. Το ανοιχτό Πλανεπιστήμιο μπορεί να πιστοποιήσει έναν ακαδημαϊκό τίτλο σπουδών (εξασφάλιση βασικού πτυχίου , μεταπτυχιακών σπουδών κτλ.)

2.Η σύγχρονη κοινωνία είναι ιδιαιτέρως ανταγωνιστική σε επαγγελματικό επίπεδο. Συνεχώς ,εμφανίζονται νέες προκλήσεις για τους εργαζόμενους , οι οποίοι χρήζουν διαρκούς ανανέωσης των προσόντων τους και εμπλουτισμό των γνώσεών τους. Ειδάλλως, η αγορά εργασίας βρίθει επαγγελματιών , που διαρκώς εξειδικεύονται και είναι πιο περιζήτητοι , βάσει των προσόντων ,με τα οποία είναι καταρτισμένοι. Άρα ,εάν κάποιος επιθυμεί να είναι ανταγωνιστικός επαγγελματικά οφείλει μέσω της αυτομόρφωσης , να εξοπλίζεται με εξειδικευμένη γνώση , που πρόσκειται στις σύγχρονες τεχνολογικές και μη προκλήσεις της αγοράς εργασίας. Σε όλο αυτό, έρχεται να προστεθεί και η επίταση των φαινομένων της ανεργίας και του κορεσμού συχνά δημοφιλών επαγγελμάτων.

3.Μέσω της Δια βίου μάθησης , ο άνθρωπος διευρύνει συνεχώς τους πνευματικούς του ορίζοντες και δεν εφησυχάζεται . Έτσι, καταπολεμά τη νωθρότητα και την αδράνεια , η οποία επέρχεται με την πάροδο των χρόνων, ειδικά όταν το άτομο έχει κατορθώσει να επιτύχει ορισμένους επαγγελματικούς στόχους και πιθανόν έχει κατορθώσει να εξασφαλίσει ένα ικανοποιητικό κοινωνικό επίπεδο καταξίωσης. Ο άνθρωπος, λοιπόν, όταν εξελίσσει τις γνώσεις και τις πνευματικές του ικανότητες αισθάνεται διαρκώς παραγωγικός και δεν κατατρύχεται από ένα αίσθημα κοινωνικής απόσυρσης. Ο εμπλουτισμός των γνώσεων και των ικανοτήτων του ατόμου, του προσφέρουν μια θετική στάση απέναντι στη ζωή και αποτρέπουν από καταθλιπτικές συμπεριφορές , που συχνά ταυτίζονται με την πάροδο της μέσης ηλικίας.

4.Η σύγχρονη πραγματικότητα είναι απολύτως συνυφασμένη με την τεχνολογική πρόοδο.

Αναλυτικότερα, ο σημερινός άνθρωπος και συγκεκριμένα **ο σημερινός επαγγελματίας χρειάζεται να είναι άριστος γνώστης της τεχνολογίας και των ηλεκτρονικών μέσων**. Μόνο έτσι, θα μπορέσει να είναι αρκετά ανταγωνιστικός, ειδικότερα σε μια περίοδο όπου η τηλεργασία κατακτά περίοπτη θέση στην παγκόσμια αγορά εργασίας. Άρα, η αδιάλειπτη τεχνολογική κατάρτιση, εξασφαλίζει τον περιορισμό του τεχνολογικού αναλφαβητισμού και οδηγεί στην επαγγελματική και κοινωνική ανέλιξη. Κάνει το άτομο περισσότερο εξωστρεφές και προσανατολισμένο προς μια παγκοσμιοποιημένη αγορά εργασίας και δεν το αποκόπτει από τις τεχνολογικές και διεθνείς εξελίξεις.